

DET KONGELIGE
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT

Prop. 64 L

(2021–2022)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i lov om endringer i helselovgivningen (oppheving av overføring av det offentlige tannhelsetjenesteansvaret)

*Tilråding fra Helse- og omsorgsdepartementet 11. mars 2022,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Støre)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Helse- og omsorgsdepartementet foreslår i denne proposisjonen å oppheve deler av lov 16. juni 2017 nr. 55 om endringer i helselovgivningen. Forslaget omfatter del III, IV og V nr. 2 og 3 i loven, som ikke er satt i kraft.

Stortinget fattet 8. juni 2017 førstegangsvedtak om en rekke lovendringer som blant annet er nødvendige for å overføre ansvaret for den offentlige tannhelsetjenesten fra fylkeskommunene til kommunene (lovvedtak 108 (2016–2017)). Lovvedtaket bygger på Innst. 378 L, jf. Prop. 71 L (2016–2017) Endringer i helselovgivningen (overføring av det offentlige tannhelsetjenesteansvaret, lovfesting av kompetansekrav m.m.). De delene av lovvedtaket som gjelder lovendringer knyttet til overføring av det offentlige tannhelsetjenesteansvaret til kommunene, er ikke satt i kraft. Bakgrunnen for forslaget om å oppheve disse delene av lovvedtaket, er at denne regjeringen ønsker å videreføre ansvaret for den offentlige tannhelsetjenesten på fylkeskommunalt nivå.

I forbindelse med behandlingen av Prop. 71 L (2016–2017), vedtok Stortinget i tillegg flere anmodningsvedtak om tiltak som skulle gjennomføres før overføring av tannhelsetjenesteansvaret til kommunene kunne finne sted. Som følge av

forslaget i proposisjonen her om å oppheve deler av lovvedtaket, legger regjeringen til grunn at det ikke vil være aktuelt å følge opp disse anmodningsvedtakene.

2 Nærmere om forslaget

2.1 Stortingets lovvedtak og anmodningsvedtak

Forslaget i denne proposisjonen omfatter oppheving av del III, IV og V nr. 2 og 3 i lov 16. juni 2017 nr. 55 om endringer i helselovgivningen (lovvedtak 108 (2016–2017)). Lovvedtaket inneholder blant annet bestemmelser som legger til rette for overføring av ansvaret for den offentlige tannhelsetjenesten fra fylkeskommunene til kommunene. I proposisjonen her brukes uttrykkene «lovvedtaket» og «endringsloven» om det samme.

Del III nr. 1 og 4 i endringsloven omhandler endringer i pasient- og brukerrettighetsloven og helse- og omsorgstjenesteloven. Disse lovendringene er en forutsetning for å overføre det eksisterende ansvaret for den offentlige tannhelsetjenesten til kommunene, og for å sikre forankring av pasienters rettigheter til nødvendig tannhelsehjelp på et nytt kommunalt nivå.

Del III nr. 2, 3, 5 og 6 omhandler endringer i merverdiavgiftsloven, folkehelseloven, pasientjournalloven og helseregisterloven. Disse lovendringene er kun tekniske justeringer som følge av endringene i del III nr. 1 og 4 og vedtaket om å oppheve tannhelsetjenesteloven.

Del IV i endringsloven gjelder oppheving av tannhelsetjenesteloven. Dette er en konsekvens av lovendringene i del III nr. 1 og 4.

Del V nr. 2 i lovvedtaket gir Kongen myndighet til å sette i kraft del III og IV til ulik tid for ulike deler av landet. Kongen kan gi nærmere bestemmelser til utfylling og gjennomføring av slik delt ikraftsetting. Bestemmelsen tar høyde for gjennomføring av Stortingets anmodningsvedtak om en forsøksordning med ansvarsoverføring til utvalgte kommuner som selv ønsker det. Del V nr. 3 inneholder nærmere regler for virksomhetsoverdragelsen fra fylkeskommunene til kommunene i forbindelse med ikraftsettingen av lovendringene i del III.

Ved kongelig resolusjon av 16. juni 2017 ble det fastsatt delt ikraftsetting av endringsloven. Del V som blant annet gir Kongen myndighet til å sette i kraft del III og IV til ulik tid i ulike deler av landet samt å gi nærmere bestemmelser om slik delt ikraftsetting, trådte i kraft straks. Denne myndigheten etter del V nr. 2 og 3 er imidlertid ikke benyttet hittil. Videre er lovendringene som nevnt i del III og IV foreløpig ikke satt i kraft. Dette må ses i sammenheng med at et flertall på Stortinget bestående av Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre vedtok flere anmodningsvedtak om tiltak som skulle gjennomføres før en samlet overføring av ansvaret for den offentlige tannhelsetjenesten til alle landets kommuner kunne finne sted. Stortinget ba blant annet regjeringen om å legge til rette for en treårig prøveordning med ansvarsoverføring til utvalgte kommuner som ønsket det. Det vises til departementets redegjørelse under punkt 2.2 i proposisjonen her.

Departementet presiserer at lovendringene som er nevnt i del I, II og V nr. 1 i lovvedtaket ikke er knyttet til overføring av det offentlige tannhelsetjenesteansvaret til kommunene. Disse lovendringene er satt i kraft og berøres ikke av forslaget i denne proposisjonen. Dette gjelder blant annet lovfesting av kompetansekrav i den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Krav om at kommunene skal ha tilknyttet lege, sykepleier, fysioterapeut, jordmor og helsesykepleier trådte i kraft 1. januar 2018, mens krav om å ha tilknyttet ergoterapeut og psykolog trådte i kraft 1. januar 2020. Andre deler av lovvedtaket som

trådte i kraft 1. januar 2018, er blant annet lovfesting av en plikt for de regionale helseforetakene, fylkeskommunene og kommunene til å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep, samt en presisering av kommunens plikt til å kunne tilby psykososial beredskap og oppfølging.

I forbindelse med behandlingen av lovforslaget i Prop. 71 L (2016–2017) vedtok Stortinget samtidig flere anmodningsvedtak om tiltak som ble forutsatt å måtte gjennomføres før en samlet ansvarsoverføring av tannhelsetjenesteansvaret til samtlige kommuner kan skje.

Vedtaket nr. 847:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for en prøveordning som innebærer at kommuner som ønsker det, etter søknad kan få tillatelse til å overta ansvaret for tannhelsetjenesten fra 2020.»

Vedtaket nr. 848:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at prøveordningen som starter i 2020, i de kommunene som ønsker å overta tannhelsetjenesten, følges opp og evalueres frem til 2023. Basert på erfaringene i prøvetiden og endringer i kommunestruktur etter 2020, kan en videre utvidelse til flere kommuner tidligst skje etter 2023.»

Vedtaket nr. 849:

«Stortinget ber regjeringen vurdere behovet for økonomiske incentiver for kommuner som ønsker å overta tannhelsetjenesten.»

Vedtaket nr. 850:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med egen sak som vurderer overføring av den samlede tannhelsetjenesten basert på erfaringene fra prøveordningen som kan gi grunnlag for beslutning om overføring fra 2023.»

Vedtaket nr. 851:

«Stortinget ber regjeringen starte arbeidet med å bygge opp tannpleierkompetanse i kommunene. Slik oppbygging av tannpleierkompetanse i kommunene vil ha økonomiske og administrative konsekvenser som regjeringen vil måtte komme tilbake til i budsjettssammenheng.»

2.2 Departementets vurdering og forslag

Det vises til Innst. 378 L (2016–2017), hvor helse- og omsorgskomiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet redegjorde for at man ønsker å videreutvikle den offentlige tannhelsetjenesten under fylkeskommunalt eierskap. Disse medlemmene støttet derfor ikke lovendringene som legger til rette for overføring av tannhelsetjenesteansvaret til kommunene. Disse medlemmene støttet en gjennomgang og oppdatering av lovverket, men mente at dette burde gjøres med utgangspunkt i at tannhelsetjenestene skal være et fylkeskommunalt ansvar, og at dagens organisering opprettholdes. Av innstillingen fremgår videre at komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ikke ønsket å gjennomføre forsøket med overføring av ansvaret for tannhelsetjenester til utvalgte kommuner. Disse medlemmene påpekte at en prøveordning der flere og helst store kommuner får overført tannhelsetjenesteansvaret, vil kunne svekke fylkeskommunens fagmiljø og helhetlige ansvar for tannhelsetjenesten og dermed utarme tilbudet til befolkningen i resterende kommuner i fylket.

Regjeringen har i Hurdalsplattformen uttrykt en klar ambisjon om å videreføre ansvaret for den offentlige tannhelsetjenesten på fylkeskommunalt nivå. Av plattformen fremgår det at regjeringen gjennom en rekke tiltak ønsker en gradvis utvidelse av den offentlige tannhelsetjenesten med mål om å likestille den med andre helse-tjenester. Dette fremkommer også av budsjett-enigheten mellom regjeringspartiene og Sosialistisk Venstreparti. I Innst. 16 S (2021–2022) fra kommunal- og forvaltningskomiteen, viser komitéens flertall til at fylkeskommunene har viktige oppgaver knyttet til tannhelse og at dette er blant de grunnleggende tjenestene som utgjør en forskjell i vanlige folks hverdag. Gjennom Stortingets behandling av Innst. 16 S (2021–2022), er det for 2022 bevilget 100 mill. kroner i fylkeskommunenes ramme til generell styrking av den offentlige tannhelsetjenesten. I tillegg er det gjennom rammen bevilget 168 mill. kroner slik at fylkeskommunene kan tilby tannhelsetjenester til 21- og 22-åringer med 50 prosent rabatt.

Forslaget i proposisjonen her om å oppheve deler av lovvedtaket fra 2017, vil derfor gjøre det klart at den offentlige tannhelsetjenesten fortsatt skal være et fylkeskommunalt ansvar.

Forslaget i proposisjonen her har ikke vært på alminnelig høring. Høring må i dette tilfellet anses som åpenbart unødvendig, sett i lys av at de aktuelle lovendringene ikke er iverksatt og at svært få kommuner har uttrykt ønske om å delta i prøveordningen. I en kartlegging som fylkesmennene utførte for departementet i 2018, var det et fåtall kommuner som innen fristen hadde meldt sin interesse for å delta i prøveordningen. Det er dermed ingen kommuner som har tatt i bruk dette regelverket som en del av en prøveordning. Det er heller ikke grunn til å tro at det er kommuner som har startet et arbeid med å innrette seg mot en fremtidig overtakelse av tannhelsetjenesteansvaret. En oppheving av de aktuelle delene av lovvedtaket vil heller ikke ha betydning for fylkeskommunens ivaretagelse av sitt eksisterende ansvar for den offentlige tannhelsetjenesten. Siden lovendringene ikke er satt i kraft, vil forslaget til oppheving ikke innebære endringer i gjeldende rett. Forslaget vil bare gjøre det klart at fylkeskommunene skal fortsette å ivareta sitt ansvar etter tannhelsetjenesteloven på samme måte som de har gjort både før og etter lovvedtaket i 2017.

Som følge av forslaget om å oppheve deler av lovvedtaket, legges det til grunn at det heller ikke vil være aktuelt å følge opp de fem anmodningsvedtakene knyttet til lovvedtaket. I omtalen av disse anmodningsvedtakene i statsbudsjettet for 2022, jf. del I kapittel 3 i Prop. 1 S (2021–2022), har den forrige regjeringen vist til at «Forutsetningene for gjennomføring av forsøket hvor utvalgte kommuner overtar ansvaret for tannhelsetjenesten, er betydelig endret som følge av pandemisituasjonen. Utbruddet av covid-19 har hatt vesentlige konsekvenser for den fylkeskommunale tannhelsetjenesten, og vil ha betydning for tjenestens drift det kommende året. Tilsvarende er kommunene i en krevende situasjon på grunn av pandemiutbruddet. Oppstart av forsøket er utsatt til 2022. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Regjeringen anser at det ikke lenger er politisk flertall for anmodningsvedtakene i Stortinget. Det planlegges derfor ikke ytterligere oppfølging av vedtakene, med mindre Stortinget beslutter noe annet. Endelig sluttrapportering på anmodningsvedtakene med forslag til at vedtakene oppheves, vil bli gjort i forbindelse med budsjettproposisjonen for 2023.

Helse- og omsorgsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i lov om endringer i helselovgivningen (oppheving av overføring av det offentlige tannhelsetjenesteansvaret).

Vi **HARALD**, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i lov om endringer i helselovgivningen (oppheving av overføring av det offentlige tannhelsetjenesteansvaret) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

**til lov om endringer i lov om endringer i helselovgivningen
(oppheving av overføring av det offentlige
tannhelsetjenesteansvaret)**

I

I lov 16. juni 2017 nr. 55 om endringer i helselovgivningen oppheves del III, IV og V nr. 2 og 3.

II

Loven trer i kraft straks.